

MATIČNE KNJIGE U POVIJESNOM ARHIVU U PAZINU

Dražen VLAHOV
Pazin
Povijesni arhiv
V. Nazora 3

UDK 929.53 : [930.253 : 353 Pazin
Stručni članak
Primljeno 12. srpnja 1993.

U ovom prilogu autor daje kratak pregled povijesnog razvoja matičnih knjiga s posebnim osvrtom na odredbe na temelju kojih su vođene, kako crkvene tako i civilne. Zasebno govori o matičnim knjigama na području Istre i formiranju Zbirke matičnih knjiga u Povijesnom arhivu u Pazinu. Na kraju donosi Pregled matičnih knjiga u Povijesnom arhivu u Pazinu.

1. UVODNA NAPOMENA

Matične knjige izvorno su javne isprave koje imaju zadatak da pravovaljano dokazuju činjenice koje bilježe, a to su prvenstveno: rođenje, vjenčanje i smrt. Zbog te svoje pravne snage predstavljaju pouzdan izvor za razne grane znanosti. One sadrže podatke o broju, natalitetu, mortalitetu, migracionim kretanjima, imovinskoj, socijalnoj i konfesionalnoj strukturi pučanstva. Pružaju podatke o prosječnom životnom vijeku, smrtnosti novorođenčadi, etničkom sastavu stanovništva. Povjesničari će često u njima potražiti podatke o pojedinim ličnostima, a oni koji se bave poviješću medicinske podatke o uzrocima smrti, epidemijama. Etnolozima pored ostalog pružaju indirektnu informaciju o običajima u vezi s izborom bračnih drugova, kumova, davanja imena djetetu. Onomastičar tu može, na temelju zabilježenih antroponima, doći do podataka o jezičnoj i dijalektalnoj pripadnosti stanovnika dotičnog kraja i sl.

Preteče današnjih matičnih knjiga predstavljaju prve evidencije koje su se vodile pri kršćanskim biskupskim crkvama o novim pripadnicima te vjerske zajednice.

Ako, polazeći od osnovne zadaće koja im je bila namijenjena, želimo dati kroki povijesnog razvoja matičnih knjiga, onda možemo u tome procesu uočiti dvije osnovne faze, dva perioda. U prvom razdoblju matice su bile isključivo evidencije o vjernicima, pripadnicima određene vjerske zajednice. U drugoj fazi one prerastaju u evidencije o građanima, pripadnicima državne zajednice.

Podrazumijeva se da između ta dva osnovna razdoblja ne postoje oštre granice i da je prelaz u različitim državnim zajednicama imao različite pojavne oblike, ovisno o organizaciji i stupnju razvoja te posebnostima u odnosu između državne zajednice i

crkvene organizacije. Ne ulazeći u njihovo poblize određivanje ovdje želimo samo ukazati na činjenicu da je on usko povezan s nastankom apsolutnih monarhija. Zbog potrebe organizacije novoga vojnog sustava i dogradnje centralne vlasti državna uprava u početku pokazuje interes za matične evidencije da bi ih uskoro potom u potpunosti stavila pod svoju kontrolu.

Ovdje dajemo pregled sačuvanih matičnih knjiga iz Istre, konkretnije, onih koje se danas čuvaju u zbirci Povijesnog arhiva u Pazinu, pa se ograničavamo na prikaz odredaba koje su značajnije utjecale na njihovo oblikovanje s namjerom da olakšamo snalaženje korisnicima podataka koje one donose.

2. ODREDBE O VOĐENJU MATIČNIH KNJIGA

2.1. Crkvene odredbe

Već smo ukazali da preteče današnjih matičnih knjiga predstavljaju evidencije koje su se vodile u kršćanskim biskupskim crkvama o katekumenima - osobama koje su prihvatile novu vjeroispovijest. Prema sadašnjim saznanjima takve evidencije sežu i do III. st. n. e. Osim imena krštenih u njima su se nalazila i imena kumova. Posebno su se evidentirali i umrli članovi vjerske zajednice.¹

Brojniji podaci o maticama sačuvani su iz srednjeg vijeka. Nalazimo ih u zapisima o biskupijskim sinodama. Podaci koji su se unosili u matice nisu bili unificirani i ovisili su o odredbama pojedinih biskupa, odnosno o župnicima koji su ih bilježili.²

Prema sadašnjem saznanju prva takva odredba koja je provedena u praksi bila je odredba nantskog biskupa Henri Le Barbuia iz 1406. godine. Njome je biskup naredio župnicima u svojoj biskupiji da vode evidencije o krštenicima. Pored podataka o krštenom u evidenciju su se unosili i podaci o roditeljima i kumovima krštenika.³

Odredbe sličnog sadržaja iz nešto kasnijeg razdoblja sačuvane su i u drugim krajevima.

Kao prekretnica u vođenju crkvenih evidencija smatra se odluka Thomasa Cromwella, čuvara državnog pečata u Engleskoj, izdana 5. 9. 1538. godine, kojom, u ime kralja Henrika VIII, vrhovnog glavarara Engleske crkve, naređuje župnicima da brižljivo vode knjigu rođenih, vjenčanih i umrlih. Knjigu su morali čuvati u osiguranoj škripanji. Odlukom je određeno da župnik u prisustvu dvojice crkvenih starješina svake nedjelje unosi potrebne podatke za proteklu sedmicu. Da bi se odluka savjesno provodila bile su predviđene i sankcije. Oni koji bi se o nju ogriješili morali su platiti tri šilinga i četiri penija globe. Tom odlukom Anglikanske crkve po prvi put se uvode univerzalne odredbe o vođenju matičnih knjiga, koje važe za jednu konfesiju u cijelosti.⁴

Za naš prilog daleko je značajnija slična odredba Katoličke crkve koja je uskoro potom donesena na 24. sjednici Tridentinskog sabora (11. studenog 1563). Tom

1 Ante STRGAČIĆ, *Inventar fonda matičnih knjiga Državnog arhiva u Zadru*, Arhivski Vjesnik, II, Zagreb 1959, str. 485; *Vodnik po matičnih knjigah za območje SR Slovenije I*, Ljubljana 1972.

2 Ante STRGAČIĆ, *Inventar*, n. dj., str. 486.

3 Ivo FICOVIĆ, *Zbirka matičnih knjiga Historijskog arhiva u Dubrovniku*, Arhivski Vjesnik, XXV, Zagreb 1982, str. 11.

4 Isto, str. 12.

odredbom utvrđeno je da svi župnici moraju voditi evidencije o krštenima i vjenčanicima u svojoj župi, te da iste brižljivo čuvaju.⁵

Rimskim obrednikom (*Rituale Romanum*) iz 1614. Katolička crkva upotpunjuje odredbu Tridentinskog sabora. Osim knjiga krštenih i vjenčanih obvezuju se župnici da vode i knjige umrlih i »*Status animarum*«. Istim obrednikom prihvaćeni su posebni obrasci za vođenje svake od tih knjiga i to:

- za knjigu krštenih: »Godine Gospodnje ... dana ... mjeseca ... sam ja ... župnik crkve Sv. ... u mjestu ili kraju ... u crkvi Sv. ... krstio dijete, rođeno dana ... od ... zakonitih roditelja iz ove župe ili župe Sv. ... iz mjesta ili kraja ... Djetetu je dano ime ... Kum je bio ..., sin ..., iz župe ili kraja ... a kuma je bila ..., kćerka ..., iz župe ili kraja ...«

- za knjigu vjenčanih: »Godine Gospodnje, dana, mjeseca, po napovijedi izvršenoj u tri zaredna blagdanska dana, od kojih je prvi bio dana ..., drugi dana ... treći dana ... za vrijeme Svete mise, i kako se nije našla nikakva zakonita prepreka ja N. N., župnik ove crkve Sv. ..., u mjestu ..., sam sina N., starog ... godina iz župe ... Sv. ... i kćerku ili udovicu, staru ... godina iz župe Sv. ... zapitao u crkvi Sv. ... i kada su obostrano potvrdili pristanak, ja sam ih uz blagoslov vjenčao«

- za knjigu umrlih: »Godine Gospodnje, dana, mjeseca u okrilju Svete Matere Crkve svoju dušu Bogu predao je N., sin ili kćerka N. i N. (ili zakonita žena N.), u ... godini života, u ulici ..., u kući ..., njegovo tijelo je sahranjeno dana ..., na groblju crkve Sv. ..., ispovjedio sam ga ja (ili ovlašteni ispovjednik) dana ... i podijelio mu Svetu po-pudbinu dana ... i posljednju Svetu pomast dana ...«⁶

Pokrajinski sabori ili pojedini biskupi mogli su, za potrebe svoje biskupije, te odredbe dopuniti.

2.2. Civilne odredbe

Civilne vlasti pokazuju interes za vođenje matičnih knjiga (ako se izuzme odredba cara Justinijana sredinom VI. st. kojom je naredio da se u crkvenim arhivima pohranjuju i podaci o vjenčanicima⁷) tek izgradnjom apsolutnih monarhija, jačanjem centralnih državnih vlasti i reformom vojnog sustava.

Da bi regulirao pitanje nasljedstva crkvenih beneficija u Francuskoj kralj već 1539. izdaje Uredbu kojom obvezuje kaptole, kolegije, samostane i župe da vode knjige rođenih i umrlih. Nešto kasnije donose se Uredbe protiv tajnih brakova (1579), te o obaveznoj godišnjoj ovjeri matica. Kodeksom kralja Luja XIV iz 1667. uvodi se dvojno vođenje matica, od kojih prvi primjerak (*minuta*) ostaje kod župnika, a drugi (*grosa*) se izrađuje krajem godine i predaje na izdvojeno čuvanje. Oba primjerka morao je ovjeriti kraljev sudac u dotičnom mjestu. Kraljevskom deklaracijom od 9. travnja 1736. ukida se vođenje *grose* a određuje obaveza izrada dviju *minuta* koje imaju jednaku pravnu snagu.⁸

⁵ Ante STRGAČIĆ, *Inventar*, n. dj., str. 486. Usporedi Stjepan SRŠAN, *Matične knjige na području Historijskog arhiva u Osijeku*, Arhivski Vjesnik, XXX, Zagreb 1987; *Vodnik*, n. dj.

⁶ *Vodnik*, n. dj.

⁷ Ante STRGAČIĆ, *Inventar*, n. dj., str. 485.

⁸ Ivo FICOVIĆ, *Zbirka*, n. dj., str. 16.

Odlučni zaokret u vođenju matrica u Francuskoj, koji je imao odraza i na matice u Istri, zbio se u razdoblju revolucije. Odlukom Zakonodavne skupštine 20. rujna 1792. godine određeno je da se matične knjige oduzmu crkvi i predaju općinama na čuvanje i uporabu. Ustanovljena je služba civilnog matičara. Matičar je morao odvojeno voditi knjige rođenih, vjenčanih i umrlih u dva istovjetna primjerka. Jedan primjerak je ostajao u općini a drugi se pohranjivao kod prvostepenog suda.⁹

U Habsburškoj Monarhiji interes za matične knjige javlja se u drugoj polovini XVIII. st. za vladavine Marije Terezije. Kao početak uplitanja države u vođenje matrica može se uzeti njen Dekret iz 1765. kojim ukazuje da nema opravdanja kada crkvene vlasti ne dopuštaju uvid u matične knjige sudbenim organima.¹⁰ Korak dalje u tom pogledu učinila je Dekretom od 20. srpnja 1770. kojim naređuje da se u matične knjige može unijeti ime nezakonitog oca samo na njegov izričiti zahtjev.¹¹ Već 6. listopada iste godine objavljuje obrazac po kojemu bi se ubuduće trebale voditi matične knjige.¹²

Međutim, pored svih tih odredaba, ipak se s pravom može zaključiti da je tek Patentom cara Josipa II od 20. veljače 1784. započelo razdoblje vođenja državnih matičnih knjiga. Tim Patentom je određeno da svaki župnik, za područje svoje župe, mora voditi odvojeno tri knjige: krštenih, vjenčanih i umrlih.¹³

Patentom su predviđene i rubrike po kojima su se trebale voditi te knjige:

- U matice krštenih upisivao se: datum, mjesto rođenja, ime djeteta, vjera, spol, zakonito ili nezakonito, roditelji i kumovi. Za roditelje se upisivalo ime i prezime te zanimanje, ime i djevojačko prezime majke, isto tako i za kumove ime i prezime te zanimanje;

- U knjige vjenčanih upisivala se: godina, mjesec i dan vjenčanja, kućni broj, prezime i ime ženika, vjera, dob, slobodan ili udovac, ime i prezime nevjeste (mladenke), vjera, starost, ime i prezime te zanimanje kumova;

- Za knjige umrlih predviđene su rubrike: godina, mjesec i dan smrti, kućni broj, ime, vjera, spol i dob. Dekretom dvorske pisarne od 24. listopada 1788. dodana je rubrika - bolest ili uzrok smrti.

Gornjim Patentom bilo je odlučeno da se u knjigama rođenih/krštenih upisuju datum rođenja, međutim, župnici su, prema običaju koji je postojao prije donošenja Patenta, u tu rubriku često upisivali datum krštenja. Da bi se izbjegle sve nedoumice oko pisanja datuma, posebnim Dekretom (od 27. travnja 1812) naređeno je da se u

⁹ Isto, str. 17.

¹⁰ *Vodnik*, n. dj.

¹¹ Ante STRGAČIĆ, *Inventar*, n. dj., str. 486.

¹² *Vodnik*, n. dj.

¹³ Isto.

knjigama rođenih/krštenih mora posebno unijeti datum rođenja i to uvijek ispred datuma krštenja.¹⁴ U praksi se događalo da su oba datuma pisali u istoj rubrici, sve dok nisu tiskani novi obrasci koji su imali zasebne rubrike za datume rođenja i krštenja. Od 1824. postoji preporuka da se upisuje i sat rođenja.¹⁵

Dekret od 19. srpnja 1784. nalaže da se matične knjige trebaju posebno voditi za svako mjesto, međutim sačuvane knjige pokazuju da se to nije dosljedno sprovodilo već su se i dalje, uglavnom, upisi vršili u jedinstvene knjige za cjelokupno područje župe.¹⁶

Patentom od 20. veljače 1784. bilo je odlučeno da se matične knjige vode i po humanitarnim zavodima (bolnicama, nahodištima, ubožištima i sl.). Dekretom od 15. rujna 1786. precizirano je da te knjige vode župnici na čijem području se nalazio zavod. U praksi su ponegdje i dalje takve knjige vodili sami zavodi.¹⁷

Početke vođenja matičnih evidencija o pripadnicima vojnih jedinica nalazimo već u XVI. st. Pred kraj tridesetogodišnjeg rata uvode se posebne vjerske službe za vojnike i u razdoblju mira. Dekretom Marije Terezije od 26. siječnja 1770. naređeno je da vojni kapelani imaju nadležnost pri krštenju, vjenčanju i ukopu pripadnika vojnih jedinica (*militia vaga*), dok pri stalnim vojničkim posadama (*militia stabile*) te poslove obavljaju nadležni župnici. Novim Dekretom od 1. lipnja precizirano je da župnici koji su obavili akt krštenja, vjenčanja ili pokopa vojnih osoba moraju o tome obavijestiti nadležne vojne vlasti.¹⁸

Za naš predmet posebno je značajna odluka o vođenju matičnih knjiga u mornarici donesena 3. veljače 1870. Njome je vođenje matičnih knjiga povjereno katoličkom mornaričkom župniku u Puli i samostalnom kuratu u vojnoj bolnici u Puli. Mornarički župnik u Puli bio je podređen Apostolskom vojnom vikarijatu u Beču.¹⁹

Iako je Ediktom o vjerskoj toleranciji (od 13. listopada 1781) priznata javnost svim kršćanskim vjeroispovijestima, ipak su Patentom od 20. veljače 1784. kod vođenja matičnih knjiga župnici katoličke vjeroispovijesti dobili posebnu ulogu. Jedino su njihovi upisi imali javnopravnu dokaznu snagu.²⁰ Zakonodavac je predvidio da:

- predstavnici **Evangelističke vjeroispovijesti** vode matične knjige za članove svoje vjerske zajednice s tim da svake godine knjige dostavljaju katoličkom župniku koji je bio obavezan da na temelju njih izvrši upis u svoje knjige. Na temelju Dekreta

¹⁴ Kad je već riječ o upisima datuma rođenja u maticama interesantno je spomenuti primjer iz župe Pazin. U matici rođenih (1812-1847), za razliku od prethodne matice, nalazimo rubriku »Dies nativitatis« na prvom mjestu. Župnik je tako već 23. VII. 1812. primijenio carski (austrijski) dekret od 27. travnja 1812. kojim je naređeno da se u knjigama rođenih mora posebno unositi datum rođenja i to uvijek ispred datuma krštenja, premda ta naredba nije bila obvezatna i za područje župe Pazin, koja se tada nalazila u sastavu druge države (Francuske). Slučaj je interesantniji utoliko što se zna da je 1. siječnja 1812. godine i na području Ilirskih provincija stupilo na snagu cjelokupno francusko zakonodavstvo, pa prema tome i odredbe o maticama. Možda se to može shvatiti kao svojevrsni odgovor pazinskog župnika na odluku od 20. VII. 1812. kada su civilne vlasti preuzele matične knjige iz župnih ureda. U prilog tome zaključku govori i činjenica da je početkom 1821. rubrika krštenja ponovo na prvom mjestu, a datum rođenja u rubrici »Infans - Nomen et Dies Nativitatis« na četvrtom mjestu.

¹⁵ *Vodnik*, n. dj.

¹⁶ Isto.

¹⁷ Isto.

¹⁸ Isto.

¹⁹ Isto.

²⁰ Isto.

od 26. studenog 1829. bili su obavezni izrađivati duplikate knjiga koje su slali na pregled i pohranu katoličkom župniku. Katolički župnik je i dalje morao ovjeravati sve njihove izvratke iz knjiga. Tek odlukom Ministarstva za unutarnje poslove od 30. siječnja 1849. te matice dobivaju istu pravnu snagu kao i katoličke.²¹

- za pripadnike **Židovske vjeroispovijesti**, Patentom od 20. veljače 1784, bila je utvrđena obaveza vođenja matičnih evidencija o rođenim, vjenčanim i umrlim. Knjige su vodili mjesni rabini. Dokaznu snagu dobile su te knjige tek Zakonom od 10. srpnja 1868.²² Time je otpala dotadašnja kontrola i ovjeravanje židovskih matica od strane katoličkog župnika kao i isprava koje su na temelju matica izdavali rabini.

- i **Grkokatolička crkva** (unijati) bila je priznata Ediktom o vjerskoj toleranciji. Ako je pripadnike Grkokatoličke crkve pokopao ili krstio katolički župnik on je obavijest o tom činu slao nadležnom matičnom uredu gdje je izvršen upis prema svim važećim pravilima.

- **Srpska pravoslavna crkva** u Austriji bila je priznata ministarskom Odlukom od 29. studenog 1864.²³

Patentom od 20. veljače 1784, bili su dakle udareni temelji državnih matica i na području Habsburške Monarhije.²⁴ Zbog činjenice da su ih i dalje vodili župnici u svojstvu državnih službenika po državnim i crkvenim propisima, poznajemo ih pod nazivom »*crkveno-državne matice*« za razliku od onih iz razdoblja francuske uprave, za koje se obično upotrebljava naziv »*civilne*« matice.²⁵

3. MATIČNE KNJIGE U ISTRI

Kada su se počele voditi prve matične knjige na području Istre nemoguće je sa sigurnošću utvrditi, međutim, ako je zaključivati na temelju sačuvanih matica onda se može kazati da je to bilo dosta rano. Sačuvane matice iz Istre spadaju među najstarije sačuvane matice uopće. O tome svjedoči činjenica da je do sada Povijesni arhiv u Pazinu evidentirao više knjiga koje su se počele voditi prije odluke Tridentinskog koncila (1563), odnosno Rimskog obrednika (*Rituale Romanum*) iz 1614. što se vidi iz sljedećih tabela:

21 Isto.

22 Isto.

23 Isto.

24 Odredbe su naknadno dopunjavane: 6. 5. 1784, 19. 7. 1784, 24. 10. 1788, 21. 10. 1813, 31. 1. 1814. i dr. Vidi *Vodnik*, n. dj.; Ante STRGAČIĆ, *Inventar*, n. dj., str. 489.

25 Ante STRGAČIĆ, *Inventar*, n. dj., str. 487.

*Sačuvane matične knjige rođenih/krštenih koje su se vodile prije 1563. godine*²⁶

Ime	Knj.	Godina	Kut.	Čuva se
Umag	R	1483-1693.		ŽU
Labin	R	1536-1583.	14	PAP
Bale	R	1538-1573.	53	PAP
Buje	R	1539-1582.		ŽU
Vodnjan	R	1559-1642.		ŽU
Rovinj	R	1560-1587.	72	PAP

Sačuvane knjige umrlih koje su se vodile prije Rimskog obrednika 1614. godine

Ime	Knj.	Godina	Kut.	Čuva se
Rovinj	U	1553-1602.	89	PAP
Rovinj	U	1602-1640.	89	PAP
Labin	U	1585-1616.	18	PAP
Bale	U	1606-1735.	55	PAP

U knjizi godišnjica smrti (*Anniversarii de morti che si annunciano ogni Domenica dell'anno ... etc.*) koja se vodi od 1696. za župu Sv. Lovreča Pazenatičkoga, sačuvani su prijepisi podataka iz neke starije knjige, koji sežu do početka XVI. st., što nesumnjivo svjedoči da su svojevrsne evidencije o umrlima vođene davno prije 1614. godine kada je za pripadnike Katoličke vjeroispovijesti propisana obveza vođenja knjiga umrlih.

Ako tim podacima dodamo da u najstarijoj dosad evidentiranoj knjizi vjenčanih iz Rovinja (1564-1640) prvi upisi počinju neposredno nakon odluke Tridentinskog sabora onda imamo pregled dosad evidentiranih najranijih upisa rođenih, vjenčanih i umrlih u Istri, na području na koje arhivsku službu vrši Povijesni arhiv u Pazinu.²⁷

U župnim uredima primorskih gradova u slovenskom dijelu Istre evidentirani su također dosta stari upisi. Da spomenemo samo najstarije: Piran R (1458-1836)²⁸, Izola R (1506-1527), Koper R (1554-1579), Piran U (1505-1506).²⁹

²⁶ Svi podaci o matičnim knjigama u ovome prilogu, ako nije drugačije naznačeno u bilješci, rađeni su na temelju dokumentacije koja se čuva u Povijesnom arhivu u Pazinu. Podaci za matice koje se čuvaju u župnim uredima preuzeti su iz inventara arhivske građe dotične župe, koji se također nalaze u Arhivu, a izradili su ih, za potrebe Arhiva, Jakov Jelinčić, arhivist i župnik Ivan Grah, biskupski delegat za crkvene arhive.

²⁷ O matičnim knjigama u Istri vidi: Jakov JELINČIĆ, *Matične knjige Buzeta, važan izvor za proučavanje buzetske povijesti*, Buzetski zbornik, 9, Buzet 1985; Isti, *Najstarije matične knjige Poreča i Poreštine*, Porečki zbornik, 2, Poreč 1987; Isti, *Matične knjige Peroja u Historijskom arhivu u Pazinu*, Prilozi o zavičaju, knj. 6, Pula 1989; Miroslav BERTOŠA, *Etnička struktura Pule od 1613. do 1797. s posebnim osvrtom na smjer doseljavanja njezina stanovništva (I dio)*, Vjesnik HARP, sv. XV, Pazin-Rijeka 1970, II dio, sv. XVI, 1971.

²⁸ Najstariji sačuvani izvornik R (1533-1556) označen je kao knjiga III (*Vodnik*, n. dj.).

²⁹ Opširnije vidi *Vodnik*, n. dj., I-III.

Tridentinski sabor (1563) propisao je obvezu vođenja evidencija o krštenju/rođenju i vjenčanju, ali ne i način njihovog vođenja, pa se u tome pogledu najstarije matice međusobno dosta razlikuju. Među knjigama krštenih/rođenih nalazimo one u kojima su upisi obavljani kronološkim redom, ali isto tako i one koje su imale oblik abecednog kazala. Ponegdje se upisi nalaze u zajedničkoj knjizi, a nalazimo i primjere kada se vode odvojeno u posebnim knjigama. Znakovit je primjer vođenja knjiga u župi Zrenj, gdje su prema izvještaju Valiera iz 1580. upisi rođenih (krštenih) uredno vođeni u zasebnoj knjizi dok su se vjenčanja evidentirala na slobodnim listovima misala.³⁰ Knjige umrlih iz tog vremena, još neobvezne, služile su uglavnom za evidenciju prihoda od ukopa pa je njihovo vođenje bilo podređeno tome cilju. Ponegdje se takav način zadržao i nakon 1614. godine. U župi Rovinj na taj način vođene su knjige umrlih sve do 1739. godine. Kada su Rimskim obrednikom iz 1614. bili prihvaćeni jedinstveni obrasci za vođenje matičnih knjiga rođenih, vjenčanih i umrlih za pripadnike Katoličke vjeroispovijesti, oni se uglavnom primjenjuju i na području Istre s napomenom da su župnici u praksi, unoseći sve predviđene podatke, propisane formulacije uglavnom skraćivali zadržavajući sve njihove bitne elemente.

Da bi se olakšalo korištenje podataka iz matica i ublažili nedostaci uočeni kod ranijeg načina vođenja knjiga, sve više susrećemo izradu indeksa na kraju knjiga. Za veće i brojnije župe izrađuju se i posebne knjige - registri, u koje se upisuju podaci za duži vremenski period, neovisno o upisima u pojedinim knjigama.

Stanje uvedeno Tridentinskim saborom i Rimskim obrednikom zadržalo se na području cijele Istre do 1784. godine, kada su na temelju Patenta cara Josipa II od 20. veljače 1784. u dijelu Istre pod habsburškom upravom (Pazinska grofovija) župnici, pored crkvenih matica, u svojstvu državnih službenika, odmah započeli voditi i državne matice u tabelarnoj formi. Na području mletačke Istre matice su se vodile prema obrascima propisanim Rimskim obrednikom. Isti način upisa zadržao se na tom području i nakon pada Venecije (1797) kada se i na njega proširuje austrijsko zakonodavstvo. Izuzetak u tom pogledu čine vojne matice koje se od 1799. vode u Mornaričkoj crkvi u Puli prema tabelarnom sustavu.

Za razliku od »starih crkvenih knjiga« u kojima su se upisi i dalje vršili u narativnoj formi, u »novim«, poznatim kao »crkveno-državne matice« primjenjuje se tabelarni sustav. O tome svjedoče sačuvani primjerci matica iz Pazina, Šumbera, Starog Pazina, Tinjana i dr.

Donošenje Patenta od 20. II. 1784. obrazloženo je pored ostalog i činjenicom da su se dotadašnje matične knjige vodile neuredno, pa njihova vjerodostojnost nije bila pouzdana, a ovisila je jedino o revnosti župnika. Ako je suditi prema zapisniku, zaljepljenom na unutrašnjoj strani prednje korice matične knjige rođenih (1784-1812) župe Pazin, u kojemu su naznačene brojne nepravilnosti evidentirane prigodom pregleda knjige, onda bi se moglo zaključiti da se namjera zakonodavca teško ostvarivala, te da je vjerodostojnost matica i dalje umnogome ovisila o marnosti samog župnika. Takav zaključak nam se nameće utoliko prije, kada se zna da je ta knjiga ustrojena za

³⁰ *Crkva u Istri, Poreč-Pazin* 1987, str. 134.

vrijeme Ignacija Kajetana de Buseta - veoma učenog čovjeka, koji je uz to 1796. imenovan za biskupa tršćanske biskupije.³¹

Crkvene matice na području tzv. mletačke Istre vode se po obrascima prema Rimskom obredniku u narativnoj formi u pravilu do 1815/1816. godine kada se i tu počinje uvoditi tabelarni sustav. U praksi pojedini župnici prestaju voditi stare crkvene knjige u narativnoj formi, primjenjujući odmah državne odredbe o vođenju matica, drugi pak nastavljaju i dalje voditi »stare crkvene matice« u narativnoj formi prema Rimskom obredniku, a istodobno započinju voditi nove - državne knjige u obliku tabelarnog sustava. U većini slučajeva župnici su i nakon 1815/1816. godine nastavili vođenje samo »starih crkvenih knjiga«, ali ne zadugo, jer sudeći prema sačuvanim knjigama u Zbirci matica u Povijesnom arhivu u Pazinu uskoro sasvim prelaze na tabelarni sustav.

Stanje uvedeno Patentom cara Josipa II bilo je za vrijeme francuske uprave kratkotrajno prekinuto. U tom razdoblju, novom organizacijom državne uprave, najprije na području tzv. »mletačke Istre« (1806), a potom (1809) i na preostalom području, uvodi se francusko zakonodavstvo a s njim i novi način vođenja matica.³²

Potkraj 1810. pristupilo se izradi registara rođenih od 1770. do 1810. godine. U tu svrhu korišteni su podaci iz matičnih knjiga koje su se vodile u župnim uredima. Župnicima je bilo naređeno da, pod prijetnjom kazne, pružaju pomoć u njihovoj izradi.³³ Izgleda da oni nisu pokazali interes za taj posao, pa su civilne vlasti 20. VII. 1812. preuzele postojeće matične knjige iz župnih ureda.³⁴

Dekretom od 15. travnja 1811. o organizaciji i uređenju Ilirskih provincija određeno je da 1. siječnja 1812. na području Ilirskih provincija stupa na snagu francusko zakonodavstvo u cjelini. Prema čl. 253 Dekreta župnici su bili obavezni držati »civilne« matične evidencije u slučajevima kada načelnik nije bio sposoban da ih drži.³⁵

31 Dr. Ignacije Kaetano de Buset bio je pazinski župnik od 1774. do 1791, generalni vikar za područje ukinute pićanske biskupije i ovlašteni zastupnik (*vicarius foraneus*) porečkog biskupa za njegove župe na području austrijskog dijela Istre (Naredbama Ferdinanda II od 7. III. 1637. i Leopolda II iz 1660. porečki biskupi mogli su na austrijskom dijelu svoje biskupije vršiti samo vizitacije, a sve ostale poslove u njihovo ime obavljao je ovlašteni zastupnik, koji je morao biti austrijski državljanin). Božo MILANOVIĆ ubraja ga među svećenike koji su se isticali književničkim radom, navodeći da je već 1789. dao tiskati molitvenik sa »propisanim misnim molitvama i pjesmama u hrvatskom jeziku« (*Hrvatski narodni preporod u Istri, knjiga I*, Pazin 1967, str. 66 i 72).

32 Primjena tih odredaba izazvala je negodovanje građana. Ono se ispoljavalo u odbijanju roditelja da upisuju djecu u nove anagrafske knjige (PAP, Akta Labinskog gradskog suda, god. 1809, svežanj 2).

33 Božo MILANOVIĆ, *Hrvatski narodni preporod u Istri knj. I*, Pazin 1967, str. 41.

34 »Svećenicima je bilo naloženo pod prijetnjom kazne da pomognu izvršiti taj popis s pomoću svojih knjiga rođenih i krštenih. Od 1. I. 1811. morali su roditelji javljati općini svako svoje novorođeno dijete, a svećenici nijesu smjeli krstiti bez svedožbe o upisu djeteta u civilni registar. - Isto tako je po francuskim zakonima uvedenima od početka 1812, bilo zabranjeno vjenčanje u crkvi prije civilne ženidbe pred općinskim načelnikom. Tek kad se počela naslućivati teška budućnost za francusku vlast u Iliriji, dobili su župnici (oni u srednjoj Istri od pazinskog načelnika Kovača (Covaz) obavijest da smiju krstiti djecu kada hoće, samo da ih roditelji moraju prijaviti kod civilnog ureda u vrijeme od 3 dana nakon rođenja. - Ni svjedodžbe o rođenju i krštenju, o ženidbi i smrti nijesu smjeli župnici izdavati bez posebne dozvole civilnog matičnog ureda« (Božo MILANOVIĆ, *Hrvatski narodni preporod u Istri*, n. dj., str. 42).

35 Ante STRGAČIĆ, *Inventar*, n. dj., str. 487; *Vodnik*, n. dj.

Iz sačuvanih knjiga vidi se da su »civilne matice« vođene na običnim listovima bez tiskanog formulara. Svi listovi bili su pečaćeni. Na prvom listu, osim službenog pečata, prije početka upisa, nalazila se i ovjera s pečatom i potpisom predsjednika nadležnog suda.³⁶ Knjige su se zaključivale krajem svake godine. Vodile su se u dva primjerka od kojih je jedan ostajao u arhivi općine a drugi se slao prvostepenom sudu. Upisi su se vršili u narativnoj formi. U njima nalazimo gotovo identične podatke s onima koji su se unosili u prethodnom razdoblju prema odredbama Patenta cara Josipa II iz 1784. Radi se o tek neznatnim razlikama.

U knjigama rođenih bilježili su se podaci o datumu rođenja (godina, mjesec, dan i sat); ime, prezime, zanimanje, dob i prebivalište prijavitelja; ime i prezime djeteta, očevo ime i prezime, prezime i ime te djevojačko prezime majke, spol djeteta, prezime, ime, zanimanje i dob, te prebivalište kumova.

U knjige vjenčanih unosili su se podaci kako slijedi: datum (sat, dan, mjesec i godina), ime, prezime, zanimanje, mjesto rođenja mladenaca; ime, prezime i zanimanje roditelja; ime, prezime, zanimanje i boravište svjedoka.

U matičnim knjigama umrlih nalazimo datum smrti (sat, dan, mjesec, godina); ime i prezime matičara; ime, prezime, zanimanje, mjesto rođenja i prebivalište umrlog; ime i prezime, zanimanje i prebivalište roditelja; ime i prezime bračnog druga, ako je umrli bio u braku ili udovac; ime, prezime, zanimanje i dob, te prebivalište svjedoka.³⁷

Nakon propasti francuske uprave cijelo područje Istre ponovo dolazi u sastav Habsburške Monarhije. Austrija ne prihvaća zatečeno stanje na tom području. Proglasima od 22. rujna i 8. listopada 1813. general L. Nugent određuje potpuno ukidanje svega što se odnosi na francusku vladavinu i vraćanje na stanje iz 1805. godine.³⁸

³⁶ Prema administrativnoj podjeli Ilirskih provincija Istarska intendantca obuhvaćala je područje bivše mletačke Istre, Gradišku, Goricu i Trst kao glavni grad. Područje »mletačke Istre«, kao Istarski departman, dijelilo se na dva okružja: Koparsko kojemu je pripadalo područje kotareva Piran, Buzet i Poreč s općinom Novigrad i Rovinjsko s kotarevima Vodnjan, Labin, a od 18. IX. 1810. Pazin i Belaj, koji su tada bili u sastavu Hrvatske sa sjedištem u Karlovcu. Na području Istarskog departmana djelovala su dva prvostepena civilna suda: Rovinj i Kopar, s tim što je ovaj posljednji, osim civilnih sporova, rješavao krivične sporove (B. MILANOVIC, *Hrvatski...*, n. dj.). Na matičnim knjigama s područja okružja Rovinj nalazimo štambilj suda iz Rovinja, međutim, na knjizi rođenih iz Roča (kotar Buzet) nalazimo ovjeru suda iz Trsta(!).

³⁷ PAP, Zbirka matičnih knjiga.

³⁸ Bernard STULLI, *Istarsko okružje 1825-1860*, Pazin-Rijeka 1984, str. 12-13.

Matične knjige koje su 1812. bile oduzete crkvenim vlastima ponovo su im vraćene početkom 1814.³⁹ Župnicima su predane na čuvanje i uporabu i »civilne« matice.⁴⁰

Austrijsko zakonodavstvo o maticama ostaje na snazi do uspostave talijanske vlasti u Istri. Državno-crkvene matice krajem 1923. gube pravnu snagu. Umjesto njih od 1924. uvode se nove civilne matice, koje ostaju na snazi do oslobođenja Istre. Crkvene vlasti nastavile su i dalje voditi matice prema ranijim propisima.

4. ZBIRKA MATICA U POVIJESNOM ARHIVU U PAZINU

4.1. Formiranje zbirke

Odlukom Oblasnog narodnog odbora za Istru o »primjeni Zakona, Uputstava i Pravilnika važećim u FNRJ, odnosno u NRH na području Oblasnog Narodnog Odbora za Istru« broj 900-47 od 31. siječnja 1947. godine⁴¹ na području Istre počinje se primjenjivati »Zakon o državnim matičnim knjigama« od 1. IV. 1946. sa svim važećim popratnim uputstvima.⁴²

Na temelju tih propisa nadzor nad matičnim knjigama vođenim do 1946. godine preuzimaju nadležni državni matičari. Slijedom tih odredaba državni organi pristupili

³⁹ Božo MILANOVIĆ, *Hrvatski narodni preporod u Istri*, n. dj., str. 42; Ante STRGAČIĆ, *Inventar*, n. dj.; *Vodnik*, n. dj.

⁴⁰ Taj postupak oduzimanja i ponovnog vraćanja matičnih knjiga odrazio se ne samo na usčuvanost, već i na sačuvanost knjiga. Mnoge matice iz toga razdoblja su oštećene, a neke i nedostaju. U crkvenim, pak, maticama iz istog razdoblja veoma često nedostaju upisi i za više godišta, a za neka su godišta veoma oskudni.

Relativno mali broj sačuvanih »civilnih matica« upućuje na zaključak da njihovo preuzimanje nije do kraja obavljeno. Tome u prilog govori i činjenica da se neke od njih nalaze u sklopu općinskih arhivskih fondova (npr. Registar umrlih Labina za 1813. u fondu Općine Labin). Ovdje moramo upozoriti da su matice nestajale i u kasnijem razdoblju, a vjerovatno i ranije. Tako zaključujemo na temelju podataka koji se mogu naći među javnim spisima raznih organa uprave. Kao primjer navodimo slučaj najstarijih matica iz Filipane koje su god. 1812. zapisnički evidentirane u župnom uredu, a koje kod zadnjeg popisa nisu pronađene. Isto se može kazati i za najstarije matice iz župe Žrenj za koje je 1580. Valier ustvrdio da se uredno vode. Kada se usporede matice zapisnički evidentirane 1837. u župi Plomin s posljednjim popisom lako je ustanoviti koje nedostaju...

Uzroci propadanja matica su različiti. Osim već rečenoga treba uzeti u obzir i uvjete u kojima su čuvane, a oni su se razlikovali od župe do župe. Dok je župni arhiv u Novakima bio »u posebnoj sobi«, a »knjige i spisi sahranjeni u posebnoj skrini«, a u župnom uredu u Starom Pazinu matice su se čuvale »u posebnom ormaru gdje vlaga ni malo neškod«, dotle su u župnom uredu u Svetom Martinu u Vetvi uvjeti bili dosta nepovoljni, pa su »uslijed vlage... matične knjige pune ljaga«. Od godine 1842. kad je sazidan župni stan u župi Pićan »matične knjige su sahranjene u suhoj sobi u zato pripremljenom ormaru da se ih i od praha štiti«, za razliku od prethodnog razdoblja kada su se »prenašale od kuće do kuće«. Neko vrijeme čuvale su se i u »sakristiji župne crkve«.

Za vrijeme drugog svjetskog rata nastradalo je više župnih arhiva pa su zajedno s njima nestale i brojne matice. Posljedice na usčuvanost matica ostavila je i odluka državnih organa iz 1946. godine o preuzimanju matice iz župnih ureda, kojoj su se suprotstavili neki od župnika. »Bilo je nasilja i putem milicije su se oduzimale knjige... Ima i slučajeva da su neki župnici i kidali i davali samo ona godišta koja su zakonom bila određena.« (Zahvaljujem gospodinu župniku Ivanu Grahu na obavijesti).

⁴¹ Službeni list Oblasnog NO-a za Istru, br. 3/1947.

⁴² Opća uputstva za sastav i vođenje državnih matičnih knjiga Ministarstva unutrašnjih poslova FNRJ od 4. IV. 1946, br. 3182, Pravilnik o sastavu i vođenju državnih matičnih knjiga Ministarstva unutrašnjih poslova NRH od 31. VIII. 1946, br. 38995/46.

su preuzimanju matičnih knjiga rođenih/krštenih, vjenčanih i umrlih, koje su se do tada vodile i čuvale u župnim uredima. Tadašnjim preuzimanjem nisu bile obuhvaćene matice s područja Bujštine koja je 1947. ušla u sastav Okruga Kopar a potom u STT, a kod ostalih župnih ureda ono je različito primijenjeno. Pojedini župnici (pretežno iz obalnog dijela Istre) predavali su cjelokupni fond matica, drugi su pak predavali samo one koje su imale operativni značaj za državnu upravu. Bilo je i slučajeva da matice uopće nisu predavane pod izlikom da su uništene za vrijeme rata.

Na prijedlog znanstvenih institucija Ministarstvo unutrašnjih poslova NR Hrvatske, odlukom br. 4189-IV-1949. od 13. V. 1949, propisuje da se sve matične knjige s upisima zaključno do 1860. godine predaju na čuvanje nadležnim arhivima. Polazeći od te odluke organi vlasti u Istri su u vremenu od 1950-1952. predali starije matične knjige Državnom arhivu u Rijeci. Kada je 1958. godine osnovan Istarski arhiv u Pazinu pristupilo se pregovorima o preuzimanju cjelokupne istarske arhivske građe koja se tada čuvala na Rijeci. U sklopu te akcije godine 1962. preuzete su i matične knjige iz Istre od kojih je formirana *Zbirka matičnih knjiga istarskih župa*.

Zbirka je naknadno popunjavana preuzimanjem matičnih knjiga iz matičnih i mjesnih ureda, po onom redu kako su gubile operativnu vrijednost. Posljednje preuzimanje izvršeno je 1993. godine. Zbirka danas ima 588 arhivskih jedinica.⁴³

Ovdje napominjemo da je najveći dio matičnih knjiga koje su ostale u župnim uredima evidentiran u sklopu akcije na sređivanju i popisivanju župnih arhiva koju su zajednički proveli Historijski arhiv Pazin i Biskupski ordinarijat iz Poreča u razdoblju od 1971. do 1980. godine, pa se danas može dobiti prilično točan uvid u cjelokupni sačuvani fundus istarskih matica. Zasad ćemo se zadovoljiti konstatacijom da evidentirane knjige u župnim, matičnim i mjesnim uredima, s onima u Povijesnom arhivu u Pazinu, prelaze brojku od 2000 arhivskih jedinica. To je, kad se uzme u obzir činjenica da su mnoge u ratovima i zbog drugih uzroka uništavanja arhivske građe nestale, a popisi sačuvanih još nisu dovršeni, zaista poštovanja vrijedan fond matica, koje predstavljaju prvorazredan i pouzdan povijesni izvor. Kad se tome dodaju i prijepisi koji se od 1840. prikupljaju u Biskupskom ordinarijatu u Poreču i Biskupskom ordinarijatu u Trstu (do 1943),⁴⁴ onda je slika o sačuvanosti matičnih knjiga iz Istre uglavnom zaokružena.

Jezik na kojemu su pišane matične knjige u Zbirci je latinski i talijanski, te djelomično hrvatski i njemački.⁴⁵ Pismo je pretežno latinica, međutim u knjigama se nalaze i upisi glagoljskim pismom⁴⁶. Od 1861. u župi Peroj započinju upisi ćirilicom.⁴⁷ Iz ne-

43 U matičnim uredima preostao je još neznatan broj knjiga čije preuzimanje zbog potreba operativne ne dolazi u obzir u sljedećih 10-15 godina. To je jedan od razloga što pristupamo objavljivanju ovoga Pregleda, s namjerom da se korisnicima olakša snalaženje u Zbirci i traženje podataka iz matica.

44 U »Sadržaju biskupskog arhiva u Poreču«, kojega je prof. Josip Šajina, biskupski vikar i kancelar, 30. rujna 1983. dostavio Arhivu Hrvatske, između ostaloga stoji: »Porečki bisk. arhiv sadrži i **prijepise matičnih knjiga** sviju župa od 1840. god, jer je car Ferdinand I naredio, da župnici imaju svake godine slati prijepise matičnih knjiga Ordinarijatu. Dakako da niti sve župe savjesno šalju te prijepise, a i kod župa, koje šalju ima manjaka pojedinih godišta.«

45 Vojne matice su na njemačkom jeziku.

46 Npr. Martinski, Sveti Ivan od Šterne, Funtana.

47 U matičnoj knjizi umrlih (1820-1881) koja se čuva u Zbirci, upisi ćirilicom započinju 2. rujna 1861. Raniji upisi su latinicom uglavnom na latinskom, a vojna matica iz 1917. na njemačkom jeziku. Ova posljednja se nalazi u Mjesnom uredu u Fažani.

kih zapisa u zbirci dade se naslutiti da su mnoge starije matice bile pisane glagoljicom⁴⁸, međutim one su uglavnom uništene, zagubljene⁴⁹ ili odnesene iz Istre.⁵⁰

Nešto više glagoljskih upisa nalazi se u maticama koje se čuvaju u župnim uredima. Nalazimo ih u maticama Brtonigle, Sovinjaka, Rakotula, Mutvorana, Vabriga,

48 Skrećemo pažnju na mišljenje don Luke Kirca: »Skoro sve hrvatske župe imaju odlomaka glagoljskih matica... Te glagoljske matice idu ponajviše baš u ono doba, kada u dotičnom arhivu počinju prvi spisi i prve vijesti; traju tek koju godinu ... Iz toga zaključujem, da su ti odlomci tek završetak glagoljskih matica, kroz stoljeća prije tako vođenih i pisanih ... Gdje prestaje glagoljsko upisivanje u župničke matice, tu nestaje i odnosnog popa glagoljaša, a naslijeđuje ga talijanski svećenik s talijanskim upisivanjem u matice«. Takvo svoje mišljenje potkrepljuje navođenjem primjera iz Rakotula i Medulina. Opširnije vidi Luka KIRAC, *Crte iz istarske povijesti*, Zagreb 1946.

49 Iz izvještaja župnog ureda Vranje Kotarskom poglavarstvu u Pazinu br. 36. od 17. 3. 1906. saznajemo da su se u župnom uredu čuvale knjige »kršćenih od 1625, mrtvih od 1642. i vjenčanih od 1648 - isto iz prvih godina jezika hrvatski...« Župni ured iz Lindara izvješćuje isti organ, pod br. 36 od 14. travnja 1906. da se kod njega čuva »matična knjiga pisana glagolicom iz god: 1666-«. Prema posljednjoj evidenciji koja se čuva u PAP-u najstarija sačuvana matica iz Vranja je knjiga rođenih iz 1758-1806, dok u župnom uredu nije evidentirana knjiga koja bi za spomenutu godinu i dalje imala glagoljske upise (usporedi s podatkom iz sljedeće bilješke).

Ovdje ukazujemo i na izvješće župnika Ivana Mandića iz Krbuna Kotarskom poglavarstvu u Pazinu pod br. 69. od 14. travnja 1906. u kojem čitamo da se u arhivi župnog ureda »nalaze četiri stranice glagoljskog misala iz XV. vijeka. Pismo je pisano na telećoj koži lijepim slovima. Kako je pismo pisano na telećoj koži uporabio je netko to kožu početkom XVII. vijeka kao korice za krsnu knjigu, koja počinje godinom 1600. I tako je ovdje to pismo na koricama sačuvano zajedno sa krsnom knjigom«. U inventaru arhivske građe kojega su god. 1971. izradili mr. Jakov Jelinčić, arhivist iz Historijskog arhiva Pazin i svećenik Ivan Grah, biskupski delegat za crkvene arhive, evidentirana je matična knjiga krštenih (Liber matricularum) 1698-1769. uz koju su stavili zabilješku: »Knjiga je bila uvezana i restaurirana 1940. Sačuvane su originalne korice obložene pergamenom glagoljskog misala. Knjiga ima i matice vjenčanih od 1720. do 1770. Knjiga ima i matice umrlih od 1698. do 1764. Ima i još neke podatke za Krbune, Tupljak i Grobnik za 1771. god.«, pa se nameće pitanje što je bilo s ranijim upisima, jer prema izvještaju iz 1906. knjiga »počinje godinom 1600«. Možda se zaista radi o grešci u izvještaju(!). Ovdje napominjem da u navodima u inventaru kojega je izradio J. JELINČIĆ za potrebe Arhiva, stoji da se »župa Krbune spominje 1700.« Kada je već riječ o fragmentima glagoljskog misala skrećemo pažnju na zabilješku Ivana Graha: »Nedavno smo pronašli nekoliko ostrižaka iz staroslavenskog misala u uvezu najstarijih matičnih knjiga u Gračišću i Krbunama« (*Pazinski kraj u izvještajima pićanskih i porečkih biskupa Svetoj Stolici (1588-1780)*, Vjesnik HARP, sv. XXVI/1983, str. 204, bilješka 13). Na moju zamolbu za dodatno objašnjenje gospodin Grah me je ljubazno izvjestio da je u svom dnevniku rada - Tupljak, 26. XI. 1971, zabilježio: »Liber matricularum iz 1698, uvez u pergamenu glagoljsku iz XV st.« U knjizi *Crkva u Istri*, koju su pripremili i tiskali 1987. Biskupski ordinarijat Poreč i IKD »Juraj Dobriča« iz Pazina nalazimo podatak da je »matična knjiga krštenih uvezana u glagoljskom pergamentu iz XIV st.« (str. 68). Na istom mjestu čitamo: »Župa se spominje u popisu 1653, ali je mnogo drevnija. Krbunski su župnici bili gotovo redovito gen. vikari pićanskih biskupa«. To nas navodi na pomisao kako se zaista ne radi o grešci župnika kod sastavljanja izvještaja iz 1906. već da se radi o dvije različite knjige. Ako je ta pretpostavka ispravna, onda se postavljaju pitanja: Što je sa starijom knjigom o kojoj govori Mandić? Kada, kako i zašto je došlo do zamjene korica? Pretpostavimo li da su se u njoj nalazili i glagoljski upisi, što je lako moguće s obzirom da je glagoljica u Krbunama prisutna od davnine, onda se zamjena korica može objasniti kao svjestan čin da se knjiga zaštititi ili pak uništi (otuda, možda prigodom restauracije!?)

50 Od glagoljskih matica iz Istre u zbirci HAZU nalaze se: **matrica krštenih (1598-1634), vjenčanih (1576-1640) i krizmanih (1588-1658) te matična knjiga vjenčanih (1640-1667) iz župe Boljun; matične knjige krštenih (1579-1685), vjenčanih (1584-1722) i krizmanih (1659) iz župe Draguč; matrica krštenih (1612-1614, 1630-1693) i vjenčanih (1681-1692) iz župe Labinci (Sv. Nedjelja); matrica krštenih iz Lindara (1591-1667); matrica krštenih (1648/1649, 1677-1704) i vjenčanih (1666-1690) iz Medulina; matrica krštenih (1728-1775) iz Muntrilja; matična knjiga krštenih iz Vodnjana (1566, 1567, 1578); dijelovi matice krštenih iz Svetog Ivana od Šterne (XVII. st.); (Vidi V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljska rukopisi Jugoslavenske akademije II*, JAZU 1970).**

Frate, Rovinjskog Sela, Baderne, Gradine, Materade, Muntrilja, Tara, Krbuna, Savudrije, Kaštela, Tribana (Krasica), Momjana i dr.⁵¹

4.2. Zaštita zbirke

Papir na kojemu su pisane starije matične knjige ručne je proizvodnje i različite kvalitete, što se odrazilo i na učuvanost knjiga. Kada tome dodamo i različite uvjete u kojima su se knjige čuvale, te ratne i druge nepogode, ne iznenađuje činjenica da su mnoge od onih knjiga koje su dospjele u Povijesni arhiv u Pazinu bile dosta oštećene, a poneke u gotovo raspadajućem stanju, pa ih je bilo nemoguće koristiti prije restauratorsko-konzervatorskih radova. Sistematskoj zaštiti matica pristupilo se sredinom 70-ih godina, kada je u Arhivu osposobljena restauratorska radionica. Ovdje treba naglasiti da se kod utvrđivanja prioriteta nije pravila razlika da li se radi o maticama pohranjenim u Zbirci u Arhivu ili onima kod župnih ili mjesnih uređa. Nastojalo se da se zaštite one najvrednije kojima je zaštita zaista neophodna i hitna.⁵²

Da bi se osigurala zaštita matica, ali i omogućilo njihovo nesmetano korištenje, gotovo istodobno s konzervatorsko-restauratorskim poslovima započelo se sa sistematskim mikrofilmiranjem građe. Danas potencijalnim korisnicima u čitaonici Arhiva stoje na raspolaganju mikrosnimci koje mogu slobodno koristiti. Originali se daju na uvid samo u izuzetnim prilikama, kada je to neophodno zbog lošeg snimka prouzrokovanoj oštećenjem izvornika.

-*-

U prilogu kojega donosimo knjige su poredane abecednim redom prema imenu župe. Unutar svake župe grupirane su po vrstama i to: rođenih/krštenih (R), vjenčanih (V) i umrlih (U). Tim grupama pridruženi su odgovarajući indeksi (RI - rođenih/krštenih, VI - vjenčanih i UI - umrlih). U namjeri da čitatelju damo pregledniji uvid u sačuvanost svih upisa, tako smo postupili i u slučajevima kada se u istoj knjizi vode upisi rođenih, vjenčanih i umrlih. Na njih korisnike upozoravamo u rubrici »Napomena«. Unutar svake grupe primijenjen je kronološki red. Ako za iskazani raspon godina kod pojedinih knjiga ne postoji kontinuitet upisa onda je to naznačeno kosom crtom (/) između graničnih godina. Eventualne pojedinačne upise izvan navedenog razdoblja nismo naznačavali jer isti ništa bitnije ne pridonose osnovnoj informaciji. Takve informacije korisnici će naći u Inventaru zbirke.

Polazeći od činjenice da Zbirka nije dovršena, te da se i ubuduće očekuju dopune, odlučili smo se za »Pregled« a ne »Inventar« matica, koji bi mogao biti samo »privremen«. Postoje i drugi razlozi zašto smo tako postupili.

⁵¹ Prema tvrdnji Mladena Milohanića, župnika iz Buja, veći broj glagoljskih upisa nalazi se u registrima župa nekadašnje novigradske biskupije - Materadi, Savudriji, Kaštelu, Krasici (Triban) i Momjanu; (Vidi *Glagoljica matičnih knjiga u Istri*, Istarska danica, Pazin 1988).

⁵² Akcija Arhiva na zaštiti matica imala je pozitivan odjek u javnosti. To potvrđuje činjenica što su se arhivskoj službi samoinicijativno za pomoć obraćali ne samo voditelji matičnih ureda s područja na kojemu Arhiv obavlja službu zaštite, već i iz Opatije i Malog Lošinja.

U Pregledu donosimo podatke o maticama rođenih, vjenčanih i umrlih. Podaci o ostalim knjigama su izostavljeni. Izuzetak je napravljen jedino onda kada se upisi o krizmanima nalaze u knjigama rođenih, vjenčanih ili umrlih. U takvim slučajevima, ako se radi o većem broju upisa, čitatelj će informaciju pronaći u rubrici »Napomena«.

5. PREGLED MATIČNIH KNJIGA ROĐENIH/KRŠTENIH, VJENČANIH I UMRLIH

Župa	Knjiga	Godina	Mikrof.	Res.	Napomena
Bale	R	1538-1573.	da	da	
Bale	R	1606-1651.	da	da	
Bale	R	1652-1697.	da	da	
Bale	R	1699-1741.	da		KR (1701; 1714)
Bale	R	1741-1794.	da		
Bale	R	1794-1814.	da		
Bale	R	1814-1829.	da		
Bale	R	1815-1880.			
Bale	V	1617-1633.	da	da	
Bale	V	1672-1736.	da	da	
Bale	V	1737/1815.	da	da	
Bale	V	1815-1834.	da	da	
Bale	V	1815-1882.			
Bale	U	1606-1735.	da	da	
Bale	U	1735/1813.	da		
Bale	U	1814-1831.	da		
Bale	U	1815-1880.			
Barban	R	1716-1750.	da		
Barban	R	1750-1781.	da		
Barban	R	1781-1815.	da		
Barban	R	1816-1831.	da		
Barban	R	1816-1835.	da		
Barban	R	1831-1840.	da		
Barban	R	1835-1842.	da		
Barban	R	1841-1861.	da		
Barban	R	1842-1853.	da		
Barban	R	1860-1891.			
Barban	RI	1815-1827.			
Barban	V	1815-1821.	da		
Barban	V	1821-1840.	da		

Barban	V	1826-1842.	da	
Barban	V	1841-1860.	da	
Barban	U	1717-1751.	da	
Barban	U	1751-1815.	da	
Barban	U	1815-1841.	da	
Barban	U	1841-1860.	da	
Buzet /okolica/	R	1800/1816.		
Buzet	R	1821-1835.	da	
Buzet	R	1836-1867.		
Buzet	R	1868-1887.		
Buzet	V	1821-1835.	da	
Buzet	V	1836-1894.		
Buzet	V	1895-1903.		
Buzet	U	1815-1835.	da	
Buzet	U	1836-1886.		
Čepić	R	1861-1898.		RVU
Čepić	V	1861-1898.		RVU
Čepić	U	1861-1898.		RVU
Diminići	R	1860-1902.		
Dračevac	R	1817-1838.	da	
Dračevac	V	1815-1838.	da	
Dračevac	U	1815-1839.	da	
Draguč	R	1768-1794.	da	RVU
Draguč	R	1794-1832.	da	
Draguč	R	1814-1830.	da	RVU
Draguč	V	1723/1819.	da	RVU
Draguč	V	1820/1832.	da	RVU
Draguč	U	1711-1794.	da	RVU
Draguč	U	1820-1826.	da	RVU
Fažana	R	1810-1851.	da	KR (1843-1874)
Fažana	R	1815-1852.	da	
Fažana	U	1816-1859.	da	Peroj (1829-1842)
Filipana	R	1815-1847.	da	
Filipana	R	1848-1878.		
Filipana	R	1879-1948.	da	
Filipana	V	1815-1868.		

Funtana	R	1737-1794.	da		
Funtana	R	1797-1804.	da		
Funtana	R	1812-1831.	da		
Funtana	R	1829-1838.	da		
Funtana	R	1830-1876.			
Funtana	V	1801-1802.	da	da	2 lista
Funtana	V	1813-1834.	da		
Funtana	V	1830-1883.			
Funtana	U	1769-1797.	da		
Funtana	U	1797-1838.	da		
Funtana	U	1812-1831.	da		
Funtana	U	1830-1897.			
Fuškulín	R	1771-1817.	da		
Fuškulín	R	1817-1835.	da		
Fuškulín	R	1839-1846.	da		
Fuškulín	V	1771-1816.	da		
Fuškulín	V	1816-1839.	da		
Fuškulín	V	1840-1846.	da		
Fuškulín	U	1771-1815.	da		
Fuškulín	U	1815-1839.	da		
Fuškulín	U	1839-1846.	da		
Galižana	R	1815-1859.	da		
Galižana	R	1860-1897.			
Galižana	V	1815-1894.			
Galižana	U	1815-1898.			
Gradina	R	1846-1889.			
Grimalda	R	1849-1895.			
Hum	R	1673-1725.	da		RVU
Hum	R	1819-1839.	da		RVU
Hum	R	1839-1888.			
Hum	V	1677-1725.	da		RVU
Hum	V	1815-1844.	da		RVU
Hum	V	1845-1904.			
Hum	U	1674-1725.	da		RVU
Hum	U	1750-1819.	da		
Hum	U	1815-1852.	da		RVU
Hum	U	1853-1901.			

Kanfana	R	1815-1829.	da	
Kanfana	R	1830-1886.		
Kanfana	V	1763-1827.	da	
Kanfana	U	1765-1828.	da	
Karojba	V	1827-1903.		
Kaštelir	R	1753-1799.	da	
Kaštelir	R	1799-1858.	da	
Kaštelir	R	1858-1893.		
Kaštelir	U	1797-1858.	da	
Kaštelir	U	1858-1907.		
Kozljak	V	1798-1877.		
Kozljak	U	1798-1879.		
Krbune	R	1803-1869.		RVU
Krbune	V	1803-1869.		RVU
Krbune	U	1803-1869.		RVU
Kringa	R	1840-1886.		
Krnica	R	1833-1871.		
Krnica	R	1872-1895.		
Kršan	R	1713-1748.	da	
Kršan	R	1751-1858.	da	
Kršan	R	1859-1896.		
Kršan	V	1844-1904.		
Labin	R	1536-1583.	da	
Labin	R	1584-1608.	da	KR (1593-1608)
Labin	R	1608-1642.	da	
Labin	R	1662-1682.	da	KR (1663-1678)
Labin	R	1682-1700.	da	
Labin	R	1700-1721.	da	
Labin	R	1721-1755.	da	
Labin	R	1755-1791.	da	
Labin	R	1791-1815.	da	
Labin	R	1815-1861.		
Labin	R	1861-1878.		
Labin	R	1879-1899.		
Labin	V	1662-1747.	da	
Labin	V	1747-1815.	da	

Labin	V	1815-1868.		
Labin	U	1585-1616.	da	
Labin	U	1616-1650.	da	
Labin	U	1651-1682.	da	
Labin	U	1733-1775.	da	
Labin	U	1775-1815.	da	
Labin	U	1815-1860.		
Labin	U	1861-1909.		
Labinci	R	1654-1662.	da	
Labinci	R	1781-1861.	da	
Labinci	R	1815-1823.	da	RVU
Labinci	R	1824-1858.	da	
Labinci	R	1859-1904.		
Labinci	V	1816-1822.	da	RVU
Labinci	V	1824-1858.	da	
Labinci	V	1835-1861.		
Labinci	U	1815-1823.	da	RVU
Lanišće	R	1826-1863.	da	
Lanišće	R	1864-1880.		
Lanišće	V	1827-1846.	da	
Lanišće	V	1846-1862.		
Lanišće	V	1863-1886.		
Lanišće	U	1864-1888.		
Ližnjan	R	1817-1864.		
Ližnjan	R	1864-1883.		
Ližnjan	V	1815-1902.		
Ližnjan	U	1815-1900.		
Lovreč ⁵³	R	1743-1786.	da	
Lovreč	R	1784-1807.		
Lovreč	R	1784-1816.	da	
Lovreč	R	1815-1825.	da	
Lovreč	R	1825-1846.	da	
Lovreč	R	1846-1891.		
Lovreč	RI	1846-1893.	da	
Lovreč	V	1750/1816.	da	VU
Lovreč	V	1815-1825.	da	

⁵³ Sveti Lovreč Pazenatički.

Lovreč	V	1825-1872.			
Lovreč	U	1750-1810.	da		
Lovreč	U	1810-1816.	da		VU
Lovreč	U	1816-1825.	da		
Lovreč	U	1825-1853.	da		
Lupoglav	R	1656-1772.	da		Brest
Lupoglav	R	1744-1822.	da		Brest
Marčana	R	1865-1896.			RU
Marčana	U	1865-1910.			RU
Martinski ⁵⁴	R	1657-1712.	da	da	
Martinski	R	1694/1755.	da	da	RU
Martinski	R	1715-1721.	da	da	
Martinski	R	1731-1739.	da		
Martinski	R	1784-1827.	da		
Martinski	R	1824-1851.	da		
Martinski	R	1852-1878.			
Martinski	V	1634/1702.	da	da	
Martinski	V	1789-1826.	da		
Martinski	V	1824-1851.	da		
Martinski	V	1852-1873.			
Martinski	U	1642/1734.	da	da	RU
Martinski	U	1735-1751.	da		
Martinski	U	1755-1787.	da		
Martinski	U	1789-1827.	da		
Martinski	U	1824-1852.	da		
Martinski	U	1852-1879.			
Medulin	R	1801-1887.			
Medulin	V	1831-1899.			
Medulin	U	1801-1899.			
Motovunski Novaki	R	1701-1748.	da		
Motovunski Novaki	V	1680-1815.	da		
Motovunski Novaki	U	1689-1748.	da		
Nedeščina ⁵⁵	R	1714-1815.	da		
Nedeščina	R	1810.	da		

⁵⁴ Sveti Martin.

⁵⁵ Sveta Nedjelja.

Nedeščina	R	1816-1843.	da	
Nedeščina	R	1844-1860.	da	
Nedeščina	R	1860-1873.		
Nedeščina	V	1714-1815.	da	
Nedeščina	V	1815-1870.		
Nedeščina	V	1871-1902.		
Nedeščina	U	1714-1815.	da	
Nedeščina	U	1810.	da	
Nedeščina	U	1815-1870.		
Nova Vas (Porečka)	R	1825-1864.	da	
Nova Vas (Porečka)	R	1864-1893.		da
Nova Vas (Porečka)	U	1795-1825.	da	
Oprtalj	U	1815-1856.	da	
Pazin	R	1582/1624.	da	da
Pazin	R	1643-1655.	da	
Pazin	R	1655-1688.	da	
Pazin	R	1689-1734.	da	
Pazin	R	1735-1783.	da	
Pazin	R	1784-1812.	da	
Pazin	R	1812-1847.	da	
Pazin	R	1847-1882.		
Pazin	V	1597-1635.	da	da
Pazin	V	1656-1742.	da	da
Pazin	V	1743-1812.	da	
Pazin	V	1812-1847.	da	
Pazin	U	1655-1715.	da	
Pazin	U	1716-1776.	da	
Pazin	U	1777-1812.	da	
Pazin	U	1812-1847.		
Peroj	R	1784-1827.	da	RVU
Peroj	V	1784-1842.	da	RVU
Peroj	U	1784-1824.	da	RVU
Peroj	U	1820-1881.		
Plomin	R	1844-1894.		
Pomer	R	1816-1866.	da	
Pomer	R	1867-1900.		
Pomer	V	1837-1865.		

Pomer	V	1885-1910.	
Pomer	VI	1889.	
Pomer	U	1842-1866.	
Pomer	U	1867-1911.	Škatari
Poreč	R	1657-1692.	da
Poreč	R	1692-1707.	da
Poreč	R	1710-1734.	da
Poreč	R	1734-1745.	da
Poreč	R	1745-1753.	da
Poreč	R	1753-1765.	da
Poreč	R	1766-1791.	da
Poreč	R	1792-1804.	da
Poreč	R	1804-1817.	da
Poreč	R	1815-1839.	da
Poreč	R	1839-1874.	
Poreč	R	1842-1843.	da
Poreč	R	1844-1846.	da
Poreč	RI	1710-1734.	da
Poreč	RI	1734-1745.	da
Poreč	RI	1745-1753.	da
Poreč	RI	1753-1765.	da
Poreč	RI	1766-1791.	da
Poreč	RI	1792-1804.	da
Poreč	RI	1804-1816.	da
Poreč	RI	1815-1839.	da
Poreč	V	1657-1705.	da
Poreč	V	1710-1733.	da
Poreč	V	1733-1753.	da
Poreč	V	1753-1803.	da
Poreč	V	1803-1811.	da
Poreč	V	1813-1815.	da
Poreč	V	1815-1826.	da
Poreč	V	1842-1870.	
Poreč	V	1870-1887.	
Poreč	VI	1656-1826.	da
Poreč	VI	1825-1872.	da
Poreč	U	1710-1733.	da
Poreč	U	1733-1753.	da
Poreč	U	1753-1782.	da

Poreč	U	1783-1807.	da		
Poreč	U	1807-1816.	da		
Poreč	U	1815-1838.	da		
Poreč	U	1838-1841.	da		
Poreč	U	1839-1887.			
Poreč	U	1842-1843.	da		
Poreč	U	1844-1845.	da		
Poreč	U	1846-1847.	da		
Poreč	UI	1710-1865.	da		A-F
Poreč	UI	1815-1838.	da		
Poreč	UI	1825-1853.	da		
Poreč /okolica/	R	1799-1829.	da		
Poreč /okolica/	V	1791-1829.	da		
Poreč /okolica/	U	1777-1788.	da		
Poreč /okolica/	U	1788-1793.	da		
Poreč /okolica/	U	1798-1829.	da		
Premantura	R	1791-1834.	da		
Premantura	V	1800-1892.			
Preseka /Frata/	R	1815-1847.	da		RVU
Preseka /Frata/	V	1816-1847.	da		RVU
Preseka /Frata/	U	1816-1847.	da		RVU
Pula	R	1613-1678.	da	da	RV
Pula	R	1678-1717.	da		
Pula	R	1717-1767.	da	da	KR (1684-1768)
Pula	R	1767-1817.	da		KR (1773-1825)
Pula	R	1815-1857.	da		
Pula	R	1857-1868.			
Pula	R	1869-1875.			
Pula	R	1875-1881.			
Pula	R	1881-1887.			
Pula	R	1887-1889.			
Pula	R	1890-1893.			
Pula	R	1893-1896.			
Pula	R	1896-1899.			
Pula	RI	1857-1895.		da	A-Z
Pula	V	1613-1685.	da		RV
Pula	V	1685-1776.	da		
Pula	V	1776-1815.	da		

Pula	V	1815-1857.	da		
Pula	V	1858-1873.			
Pula	V	1874-1882.			
Pula	V	1882-1889.			
Pula	V	1889-1896.			
Pula	V	1896-1901.			
Pula	U	1625-1685.	da	da	KR (1626-1684)
Pula	U	1685-1732.	da		
Pula	U	1732-1773.	da		
Pula	U	1773-1817.	da		
Pula	U	1815-1857.	da		
Pula	U	1858-1874.			
Pula	U	1874-1890.			
Pula	U	1890-1898.			
Pula /G.M/ ⁵⁶	R	1799-1824.	da		A/I
Pula /G.M/	R	1821-1850.	da		A/II
Pula /G.M/	R	1848-1863.	da		A/III
Pula /G.M/	R	1819-1821.	da		B/I
Pula /G.M/	R	1821-1850.	da		B/II
Pula /G.M/	R	1802-1830.	da		C/I
Pula /G.M/	R	1821-1851.	da		C/II
Pula /G.M/	R	1849-1863.	da		I/III
Pula /G.M/	R	1848-1863.	da		M/III
Pula /G.M/	R	1848-1851.	da		Manuale
Pula /G.M/	R	1856-1866.			
Pula /G.M/	R	1860-1887.			Bolnica Vodnjan
Pula /G.M/	R	1863-1876.			
Pula /G.M/	R	1866-1871.			
Pula /G.M/	R	1874-1883.			Sv. I
Pula /G.M/	R	1876-1884.			Sv. V
Pula /G.M/	R	1877-1892.			
Pula /G.M/	R	1889-1898.			
Pula /G.M/	V	1799-1821.	da		A/I
Pula /G.M/	V	1821-1849.	da		A/II
Pula /G.M/	V	1848-1863.	da		A/III
Pula /G.M/	V	1800-1822.	da		B/I
Pula /G.M/	V	1821-1845.	da		B/II
Pula /G.M/	V	1818-1823.	da		C/I

⁵⁶ Mornarička crkva - Gospe od mora.

Pula /G.M/	V	1821-1850.	da		C/II
Pula /G.M/	V	1848-1851.	da		Manuale
Pula /G.M/	V	1848-1863.	da		M/III
Pula /G.M/	V	1856-1880.			
Pula /G.M/	V	1866-1918.			Sv. I
Pula /G.M/	V	1864-1867.			Sv. IV
Pula /G.M/	V	1867-1881.			Sv. V
Pula /G.M/	V	1881-1891.			Sv. VI
Pula /G.M/	V	1891-1898.			Sv. VII
Pula /G.M/	V	1898-1904.			Sv. VIII
Pula /G.M/	V	1918.		da	
Pula /G.M/	U	1799-1821.		da	
Pula /G.M/	U	1821-1849.	da		A/II
Pula /G.M/	U	1848-1863.	da		A/III
Pula /G.M/	U	1802-1822.	da		B/I
Pula /G.M/	U	1821-1851.	da		B/II
Pula /G.M/	U	1802-1850.	da		C/I
Pula /G.M./	U	1821-1850.	da		C/II
Pula /G.M/	U	1848-1863.	da		I/III
Pula /G.M/	U	1848-1863.	da		M/III
Pula /G.M/	U	1833-1849.	da		
Pula /G.M/	U	1850-1857.	da		Sv. I
Pula /G.M/	U	1850-1857.	da		Sv. II
Pula /G.M/	U	1856-1866.			Sv. I
Pula /G.M/	U	1858-1894.			Sv. III
Pula /G.M/	U	1862-1874.			Sv. I
Pula /G.M/	U	1864-1879.			Sv. IV
Pula /G.M/	U	1866-1913.			
Pula /G.M/	U	1867-1871.		da	Sv. II
Pula /G.M/	U	1870-1885.		da	Sv. I (unijati)
Pula /G.M/	U	1874-1891.			Sv. II
Pula /G.M/	U	1879-1886.			Sv. V
Pula /G.M/	U	1886-1900.			Sv. VI
Pula /G.M/	U	1915-1916.			knjiga ukopa
Rakalj	R	1829-1877.			
Rakotule	U	1713/1825.			
Roč	R	1651-1789.	da		
Roč	R	1790-1815.	da		

Roč	R	1815-1834.	da
Roč	R	1835-1871.	
Roč	V	1651-1815.	da
Roč	V	1815-1843.	da
Roč	V	1844-1871.	
Roč	U	1659-1789.	da
Roč	U	1790-1812.	da
Roč	U	1813.	da
Roč	U	1815-1843.	da
Roč	U	1844-1871.	
Rovinj	R	1560-1587.	da
Rovinj	R	1587-1612.	da
Rovinj	R	1612-1639.	da
Rovinj	R	1639-1655.	da
Rovinj	R	1655-1666.	da
Rovinj	R	1666-1683.	da
Rovinj	R	1683-1692.	da
Rovinj	R	1692-1701.	da
Rovinj	R	1701-1715.	da
Rovinj	R	1715-1727.	da
Rovinj	R	1727-1738.	da
Rovinj	R	1738-1748.	da
Rovinj	R	1748-1758.	da
Rovinj	R	1758-1767.	da
Rovinj	R	1767-1778.	da
Rovinj	R	1778-1786.	da
Rovinj	R	1786-1796.	da
Rovinj	R	1796-1807.	da
Rovinj	R	1808-1812.	da
Rovinj	R	1812-1816.	da
Rovinj	R	1816-1827.	da
Rovinj	R	1827-1839.	da
Rovinj	R	1839-1851.	da
Rovinj	R	1851-1863.	
Rovinj	R	1863-1874.	
Rovinj	R	1874-1882.	
Rovinj	R	1882-1890.	
Rovinj	V	1564-1640.	da
Rovinj	V	1642-1686.	da

Rovinj	V	1680-1741.	da	
Rovinj	V	1741-1766.	da	
Rovinj	V	1766-1794.	da	
Rovinj	V	1794-1812.	da	
Rovinj	V	1812-1816.	da	
Rovinj	V	1816-1833.	da	
Rovinj	V	1825-1846.	da	
Rovinj	V	1846-1859.	da	
Rovinj	V	1860-1872.		
Rovinj	V	1872-1907.		
Rovinj	U	1553-1602.	da	
Rovinj	U	1602-1640.	da	
Rovinj	U	1640-1672.	da	
Rovinj	U	1722-1744.	da	
Rovinj	U	1745-1757.	da	
Rovinj	U	1757-1768.	da	
Rovinj	U	1768-1777.	da	
Rovinj	U	1777-1787.	da	
Rovinj	U	1787-1797.	da	
Rovinj	U	1797-1805.	da	
Rovinj	U	1805-1811.	da	
Rovinj	U	1811-1816.	da	
Rovinj	U	1816/1835.	da	
Rovinj	U	1836-1869.		
Rovinj	U	1869-1872.		
Rovinj	U	1873-1913.		
Rovinjsko Selo	R	1818-1874.		
Rovinjsko Selo	V	1819-1873.	da	
Rovinjsko Selo	U	1818-1867.		
Savudrija	R	1729-1815.	da	
Sovinjak	R	1721-1758.	da	RVU
Sovinjak	R	1758-1815.	da	
Sovinjak	R	1816-1846.	da	RVU
Sovinjak	R	1845-1877.		
Sovinjak	V	1720-1768.	da	RVU
Sovinjak	V	1769-1815.	da	VU
Sovinjak	V	1816-1846.	da	RVU
Sovinjak	V	1867-1910.		

Sovinjak	U	1707-1768.	da		RVU
Sovinjak	U	1769-1815.	da		VU
Sovinjak	U	1815-1824.	da		RVU
Sovinjak	U	1845-1876.			
Stari Pazin	R	1826-1884.			
Sveta Lucija	R	1690-1803.	da		KR
Sveta Lucija	R	1804-1828.	da		
Sveta Lucija	R	1852-1901.			
Sveta Lucija	V	1732/1829.	da		
Sveta Lucija	V	1828-1864.			
Sveta Lucija	U	1693-1812.	da		
Sveta Lucija	U	1812-1828.	da		
Sveta Lucija	U	1828-1863.			
Sveta Lucija	U	1864-1909.			
Sveti Ivanac	R	1848-1890.			
Sveti Ivanac	U	1848-1912.			
Sv. Ivan od Šterne	R	1675-1704.	da	da	
Sv. Ivan od Šterne	R	1739-1796.	da		
Sv. Ivan od Šterne	R	1816-1833.	da		
Sv. Ivan od Šterne	R	1834-1836.	da		
Sv. Ivan od Šterne	R	1834-1844.	da		
Sv. Ivan od Šterne	R	1845-1897.			
Sv. Ivan od Šterne	R	1845/1848.	da	da	
Sv. Ivan od Šterne	RI	1676-1817.	da		
Sv. Ivan od Šterne	V	1736-1791.	da	da	U (1699; 1704)
Sv. Ivan od Šterne	V	1791-1815.	da		
Sv. Ivan od Šterne	V	1821-1844.	da		
Sv. Ivan od Šterne	V	1846/1848.	da		
Sv. Ivan od Šterne	U	1682-1713.	da	da	
Sv. Ivan od Šterne	U	1815-1844.	da		
Sveti Petar u Šumi	R	1838-1893.			
Svetvinčenat	R	1568-1588.	da		
Svetvinčenat	R	1589-1646.	da		
Svetvinčenat	R	1663-1708.	da		
Svetvinčenat	R	1709-1763.	da		
Svetvinčenat	R	1764-1791.	da		
Svetvinčenat	R	1815-1854.	da		

Svetvinčenat	R	1855-1874.			
Svetvinčenat	V	1581/1623.			(1581-1589; 1622/3)
Svetvinčenat	V	1762-1815.	da		
Svetvinčenat	V	1816-1858.	da		
Svetvinčenat	V	1855-1895.			
Svetvinčenat	U	1791-1815.	da		
Svetvinčenat	U	1815-1858.	da		
Svetvinčenat	U	1859-1893.			
Svetvinčenat	U	1894-1917.			
Šišan	R	1843-1876.			
Šišan	V	1877-1911.			
Šterna	R	1667/1687.	da		RVU
Šterna	R	1685-1701.	da	da	
Šterna	R	1702-1740.	da	da	
Šterna	R	1742-1820.	da		
Šterna	R	1799-1806.	da	da	RVU
Šterna	V	1667/1727.	da		RVU
Šterna	V	1723-1820.	da		
Šterna	V	1798/1809.	da	da	RVU
Šterna	U	1667/1720.	da		RVU
Šterna	U	1723-1820.	da	da	
Šterna	U	1798-1807.	da	da	RVU
Šterna	U	1821-1836.	da		
Šumber	R	1673-1771.	da		RU
Šumber	R	1772-1869.			
Šumber	R	1870-1906.			
Šumber	V	1784-1869.			
Šumber	U	1676-1783.	da		RU
Šumber	U	1784-1869.			
Tar	R	1815-1849.	da		
Tar	R	1850-1869.			
Tar	R	1870-1912.			
Tar	V	1816-1873.			
Tar	U	1815-1862.	da		Preseka, Vabriga
Tar	U	1863-1900.			
Tinjan	R	1703-1784.			
Tinjan	R	1784-1846.	da		

Tinjan	R	1847-1880.		
Tinjan	V	1703-1784.	da	
Tinjan	V	1784-1846.	da	
Tinjan	V	1847-1896.		
Tinjan	U	1785-1846.	da	
Vabriga	R	1815-1847.	da	RVU
Vabriga	V	1818-1847.	da	RVU
Vabriga	U	1815-1847.	da	RVU
Valtura	R	1734-1781.	da	RVU
Valtura	R	1815-1859.	da	
Valtura	V	1731-1781.	da	RVU
Valtura	V	1813-1851.	da	
Valtura	U	1734-1781.	da	RVU
Vižinada	R	1733-1792.	da	ABC
Vižinada	R	1792-1828.	da	
Vižinada	R	1815-1830.	da	i Kaštelir
Vižinada	R	1831-1886.		
Vižinada	V	1682-1824.	da	ABC
Vižinada	V	1815/1832.	da	
Vižinada	V	1821-1827.	da	
Vižinada	V	1827-1829.	da	
Vižinada	V	1831-1888.		
Vižinada	U	1663-1828.	da	
Vižinada	U	1815-1829.	da	i Kaštelir
Vodnjan	R	1815-1827.	da	
Vodnjan	R	1827-1847.	da	
Vodnjan	R	1847-1866.		
Vodnjan	V	1815-1847.	da	
Vodnjan	V	1848-1867.		
Vodnjan	V	1867-1884.		
Vodnjan	U	1815-1833.	da	
Vodnjan	U	1834-1849.	da	
Vodnjan	U	1858-1860.	da	
Vodnjan	U	1860-1893.		
Vranja	R	1758-1806.	da	RVU; Brest, Lupoglav
Vranja	V	1771-1806.	da	RVU; Brest, Lupoglav
Vranja	U	1771-1806.	da	RVU; Brest, Lupoglav

Vrh	R	1654-1699.	da	da	
Vrh	R	1699-1731.	da		
Vrh	R	1731-1846.	da		RVU
Vrh	R	1847-1887.			RVU
Vrh	V	1649-1816.	da		
Vrh	V	1815-1846.	da		RVU
Vrh	V	1847-1887.			RVU
Vrh	U	1650-1699.	da	da	
Vrh	U	1699-1794.	da		
Vrh	U	1815-1846.	da		RVU
Vrh	U	1847-1887.			RVU
Vrsar	R	1593-1691.	da		ABC, KR
Vrsar	R	1660-1731.	da		KR (1663-1728)
Vrsar	R	1731-1759.	da		
Vrsar	R	1759-1820.	da		
Vrsar	R	1815-1845.	da		
Vrsar	R	1845-1882.			
Vrsar	V	1634-1731.	da		
Vrsar	V	1731-1772.	da	da	
Vrsar	V	1798-1829.	da		
Vrsar	V	1816-1848.	da		
Vrsar	U	1634-1678.	da		
Vrsar	U	1678-1693.	da		
Vrsar	U	1693-1742.	da		
Vrsar	U	1752-1757.	da		
Vrsar	U	1759-1831.	da		
Vrsar	U	1787-1821.	da		
Vrsar	U	1815-1848.	da		
Vrsar	U	1849-1898.			
Zrenj	R	1606-1706.	da	da	RVU
Zrenj	R	1710-1797.	da	da	
Zrenj	R	1798-1821.	da		
Zrenj	V	1606-1698.	da	da	RVU
Zrenj	V	1701-1808.	da		
Zrenj	U	1628-1710.	da	da	RVU
Zrenj	U	1710-1799.	da		
Zrenj	U	1799-1823.	da		
Žminj	R	1853-1884.			

Žminj	R	1885-1902.
Žminj	U	1716-1774.

POPIS SKRAĆENICA

PAP = Povijesni arhiv u Pazinu

ŽU = Župni ured

R = Knjiga rođenih/krštenih

RI = Indeks rođenih/krštenih

V = Knjiga vjenčanih

VI = Indeks vjenčanih

U = Knjiga umrlih

UI = Indeks umrlih

KR = Krizmani

RVU = Knjiga rođenih/krštenih, vjenčanih i umrlih

RV = Knjiga rođenih/krštenih i vjenčanih

RU = Knjiga rođenih/krštenih i umrlih

VU = Knjiga vjenčanih i umrlih

Mikrof. = Mikrofilmirano

Res. = Restaurirano

SUMMARY

REGISTERS OF BIRTHS, MARRIAGES AND DEATHS IN THE HISTORICAL ARCHIVE IN PAZIN

The registers were originally public documents whose aim was to validly prove the recorded facts, which are primarily births, marriages and deaths. For their juridical value they are a reliable source of data for various sciences. They contain data on the number of inhabitants, its natality and mortality rate, migrations, their patrimonial, social and confessional structure. They offer pieces of information on the average age, the death rate of newborns, the ethnic structure of the population. Historians often seek in them information on single personalities, while those interested in the history of medicine look for causes of death and epidemics. To ethnologists they indirectly offer data on customs connected with the choice of the spouse, best man and godfather, the choice of a name for the child. A linguist could, on the basis of the listed names, evaluate the data on linguistic and dialectologic location of the region's inhabitants.

In this paper, the A. presents a short review of the historical development of registers, with particular reference to the regulations guiding their writing. He separately writes on the registers of births, marriages and deaths in Istria, and on the formation of the collection of registers in the Historical Archive in Pazin.

In an appendix, a survey of registers in the Pazin Archive is given.

RIASSUNTO

LE MATRICOLE PARROCCHIALI CUSTODITE NELL'ARCHIVIO STORICO DI PISINO

Le matricole originariamente sono atti pubblici, aventi il compito di provare la veridicità legale dei fatti in esse contenuti, e precisamente, in primo luogo: la nascita, il matrimonio e la morte. Ed essendo tali esse costituiscono una fonte di dati attendibili e utili per i vari rami della scienza. Contengono, infatti, dati relativi al numero, natalità, mortalità, movimenti migratori, alla struttura patrimoniale, sociale e confessionale della popolazione. Gli storici vi troveranno dati inerenti ai singoli personaggi. Coloro i quali si occupano di storia della medicina vi troveranno dati sugli agenti patogeni della morte, sulle epidemie, dati relativi alla durata media della vita. Agli etnologi, inoltre, le matricole offrono in modo indiretto, informazioni sulle usanze vigenti in occasione della scelta dei coniugi, dei padrini e dei nomi da dare ai neonati. Gli onomastici sulla scorta degli antroponimi perverranno a dati relativi all'appartenenza linguistica e dialettale della popolazione di una determinata area geografica, ed altro.

Nel saggio l'autore ci presenta una breve evoluzione storica delle matricole parrocchiali, con particolare riguardo alle norme legislative sulla conduzione delle stesse. Fa separata menzione delle matricole sorte in Istria e l'istituzione della loro raccolta nell'Archivio storico di Pisino.

In allegato viene presentato l'elenco delle matricole custodite nello stesso archivio.